

Verslag van de Probus bijeenkomst d.d 26 juli 2017.

De voorzitter opent de bijeenkomst en heet welkom de heer John Gerritsen, als eerder lid van Probus Nijverdal/Hellendoorn toegetreten tot onze club. Er is een kandidaat lid maar zijn leeftijd is 75 jaar, we moeten als bestuur daar een standpunt over bepalen en dit voorleggen aan de leden. De activiteitencommissie deelt mee dat de extra activiteit van Natuurmonumenten naar Buurse op 6 september zal plaatsvinden. Nader bericht volgt.

De leden zullen ook per mail nader geïnformeerd worden over de jubileumreis.

Na de mededeling van afweziging verzoekt de secretaris om afmeldingen en eventuele andere mail naar het mailadres van de secretaris te sturen: secretariaatprobusoost@live.nl

De lezing: de heer Ton Wientjes vertelt ons over de Slag om Arnhem. Hij is in 1942 geboren in Arnhem. Hij verzorgt ook Battlefield rondleidingen aldaar.

We beginnen met de landing in Normandië op 6 juni. Op 18 augustus weten de Duitsers te ontsnappen aan de omsingeling! Het verloop is als volgt: op 25 augustus bereiken de geallieerden Parijs, 3 september Brussel en op 4 september Antwerpen.

De Slag om Arnhem is eigenlijk een verkeerd woord, men wilde een basis boven Arnhem om zo door te kunnen stoten naar het Rijngebied. Het is de meest beschreven slag uit de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de opmars moesten 7 bruggen worden veroverd. Para's moesten het 9 dagen zien vol te houden, terwijl dat normaal 3 dagen is. Bij Eindhoven was het 101st, bij Nijmegen 82nd en bij Arnhem 1st Airborne. Brian Urquhart, als inlichtingen officier, was tegen de plannen om bij Arnhem te landen. Hij werd van zijn post ontheven.

Op 17 september vindt de landing plaats op de Ginkelse Heide bij Ede. 3 bataljons zouden optrekken naar de Rijnbrug. De opdracht werd echter pas laat gegeven: om 16:00 uur. Het is John Frost die als enige met zijn bataljon de brug bereikt. De B-compagnie had als opdracht om de Duitsers uit te schakelen, de C-compagnie zou proberen de spoorbrug te behouden. Dit laatste lukte echter niet. Frost creëerde een perifeer voor de Noordelijke oprit van de brug.

Op 18 september gaat Gräbner met 23 pantservoertuigen terug naar Arnhem. De Engelsen met majoor Tony Hibbert weten bij een wegversperring het 1^e voertuig van Gräbner te raken en zo wordt deze opmars tot stilstand gebracht.

Er wordt enorm gevochten in Oosterbeek. Kate ter Horst woont in een villa en door de divisie arts Martin Randall wordt gevraagd of hij het huis als veldhospitaal mag gebruiken.

De man van Kate zat in het verzet. Op een gegeven moment komt er een Duitse tank aan die zijn geschut richt op de villa. Verpleger Scan Bold (1908-1986) rent met een vlag naar buiten en schreeuwt: "zie je de Rode Kruis vlag, het is een veldhospitaal".

Wat gebeurt? De tankcommandant maakt zijn excuus en de tank draait om.

Terug naar de Ginkelse heide. De 2^e dag landt er een tweede lichter para's.

Wat niet zo bekend is, is dat de militairen die op de neerkomende para's schieten voornamelijk Nederlandse SS-militairen zijn van een wachtbataljon.

In Nederland waren 20.000 mensen lid van de SS ! In verhouding tot andere landen in WOII is dit een groot aantal. Zo ook het aantal Joden dat vervolgd is, 73%. In andere landen ligt dit percentage veel lager. *(Nederland is in de oorlog een politiestaat, andere landen meer een militair systeem, zo merkt Erberhard van der Laan op in het programma Zomergasten op 23 juli, vandaar deze hoge cijfers)*

Tijdens de gevechten is het de bedoeling dat het XXXe legerkorps vanuit het zuiden steun zou verlenen. Zij blijven echter steken bij Son en Breughel. Een defecte tank zorgt voor oponthoud op de smalle wegen naar het noorden.

Op dinsdag 19 september gaat men in de aanval met het 1st Batallion, ment loopt zich vast. Het 11th batallion wil de weg bovenlangs (richting het ziekenhuis), maar dat lukt ook niet. Lt Tom Ainsley raakt ingesloten en moet zich overgeven. Een Duitser komt naar buiten, gezamenlijk worden de gewonden verzorgd en hij gaat daarna met de Duitser een sigaar roken die hem werd aangeboden.

Zo gebeurde eerder ook dat Reverent George Francis Pare tijdens de landing met twee hospiks het terrein opgaat en zo gewonden ophaalt. Het schieten wordt gestaakt tot dat hij weer bij de bosrand is en het Duitse schieten weer losbarst! Opmerkelijke feiten.

Ten zuiden van de Rijn landt de 1st Polish Parachute Brigade bij Driel, het is slechts anderhalf bataljon, onder leiding van generaal Sosabowski. Het XXXe legerkorps is dan ook bij Nijmegen, maar de Waalbrug is nog in handen van de Duitsers. Op woensdagmiddag veroveren de Amerikanen de Waalbrug. Ze stoppen bij Lent! Achteraf blijkt dat de Engelse commandant geen opdracht had om door te drukken, anders was het wellicht anders verlopen.

In Oosterbeek wordt een perimeter opgezet, er vindt een dropping plaats met zware manden met antitank granaten. Er zijn bij de operatie Market Garden 117 vliegtuigen uit Engeland vertrokken, 38 zijn er neergehaald door het 26^e Jagdgeschwader.

De Engelse militair Robert Caine (1909-1974) schakelde met een PIAT 5 tanks uit en kreeg later het Victoria Cross uitgereikt. Hij sprak daar nooit over en zijn familie hoorde dit pas bij zijn overlijden!

Tijdens de gevechten ziet Bill Campbell van het 1^e Batallion Borders een Duitse soldaat met een gewonde Engelsman op zijn rug uit de bosjes komen. De gewonde wordt overgedragen en de Duitse soldaat laat men terug lopen naar zijn eenheid zonder dat er op hem geschoten wordt.

Op een gegeven moment komt kolonel arts Graeme Warrack op het idee om tot een gevechtspauze te komen teneinde gewonden naar het Elisabeth Gasthuis ziekenhuis te vervoeren. De Nederlandse luitenant Nol Wolters begeleidt Engelsen naar generaal Wilhelm Bittrich (commandant 2^e SS Panzer Korps) om hierover te spreken. Het mocht niet bekend worden dat Nol een Nederlander was. Men komt tot een gevechtspauze van 15:00 tot 17:00

uur. Gezamenlijk worden de gewonden overgebracht. In het ziekenhuis werkt chirurg Alexander Kessel. Als generaal Hackett wordt binnen gebracht (het werd geheim gehouden dat hij generaal was!) vindt Kessel dat hij wel te opereren is terwijl een andere chirurg vond dat het geen zin meer had. Kessel redt door zijn operatie het leven van generaal Hackett. In de periferie verblijven ongeveer 2200 Engelse militairen. Op 25 en 26 september vindt evacuatie plaats vanuit de periferie. In bootjes over de Rijn. De militairen in de laatste boot raken allemaal gewond. Bij operatie Market Garden waren 35.000 man betrokken. Er raken er 1750 gewond, 2200 man steken de Rijn over, 6500 militairen worden krijgsgevangenen. Zij later allemaal vrijgelaten.

Andere feiten: “de kinderen van Versteeg moeten onder de wol”. Dit was een uitspraak op Radio Oranje, sein om een staking op te zetten, de bekende Februaristaking van de spoorwegen. De Duiters sluiten hierop alle toegangen af: de Afsluitdijk, de bruggen bij Zwolle, Deventer en Zutphen. Zodoende kon het westen niet bevoorrad worden en het gevolg is de Hongerwinter. De frontlinie van september tot november 1944. De bevolking van de Betuwe werd geheel geëvacueerd. Het is net na de oorlog dat majoor Bob Filby verklaart dat de gevechten in Zetten zwaarder waren dan in Normandië.

Op 5 september 1944 crasht luitenant-vlieger Charles Kuijkendall in de buurt van Gronau. Hij krijgt onderdak bij een Duitse boer en die draagt hem vervolgens over aan Dinie Westendorp. Zij ziet hem in een huisje zitten, hij blijft daar 4 dagen gaat dan naar Gabriëls. Om hem verder te brengen moet hij eerst leren fietsen! Daarna gaat hij naar Hengelo en wordt daar door het verzet opgevangen. (*wordt vervolgd*)

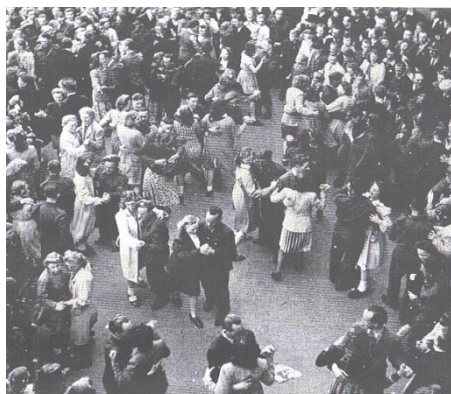
Het is 23 februari 1945 als de aanval begint in het Reichswald, het Rijnlandoffensief. Het zijn moeilijke omstandigheden. Op 22 maart 1945 wordt Enschede gebombardeerd: met brisant- en fragmentatiebommen. Er vallen 65 doden, 32 mensen raken zwaargewond. Verantwoordelijk is 6 USAAF. Waarschijnlijk is dit bombardement gewild! In de oorlog hebben de Duitsers 6 bombardementen uitgevoerd, waaronder natuurlijk het bombardement op Rotterdam. De Geallieerden voerden 600 bombardementen uit, 5 waren een vergissing en 5 met een onbedoeld resultaat. Er vielen daarbij 8000 tot 10000 doden.

Op 1 april 1945 wordt Eibergen bevrijd en wie duikt daar op? Luitenant vlieger Charles Kuijkendall (*zie eerdere alineas*) ! Hij verbleef bij de familie Lieverdink in Eibergen en moest vervolgens voor een onderzoekscommissie verschijnen om te verklaren waar hij zo al gezeten had en wat hij gedaan had. Een tweede (gepland) verhoor ging niet door: hij werd goedgekeurd! Charles overleed op 17 september 2015 in Texas. De familie Lieverdink emigreerde na de oorlog naar Canada.

Enschede bevrijd: een verkenningsvoertuig met daarin korporaal Checkley en korporaal Plank hebben geen schijn van kans als ze door Duitsers worden beschoten. Op 1 april 1945 wordt de Getfertbrug opgeblazen. De Engelsen rukken op via de Zuid Esmarkerrondweg en De Lossersestraat. Ze slaan een bivak op in de Zonnebloemstraat. De Duitsers trekken zich terug en komen in het bivak terecht. Vreselijke gevechten zijn het resultaat.

Als afsluiting zien we twee foto's. Eén van vrolijke mensen die de bevrijding vieren en één van de opbrengst van landgenoten die NSB'ers waren of samenwerkten met de Duitsers. Dit roept gemengde gevoelens op.

Nog een enkel feit: vlak na de overgave van de Britten in Arnhem moesten alle inwoners de stad uit. Een joods gezin met dochter Nanny Schaffit wil dit niet en blijft. Ze verhuizen naar de Ruijsdaelstraat 78. En wat gebeurt? Naast het huis komt een Duitse eenheid zich inkwartieren. Het gezin staat bol van de angst en meldt zich uiteindelijk bij de commandant in het huis daarnaast. Deze zegt: “blijf rustig zitten, waar je nu woont” en ze overleven de oorlog!

Het is generaal Urquhart die als een van de eersten Bergen Belsen bevrijdt !

We hebben een interessante lezing gehad, met bijzondere feiten en omstandigheden van personen, de operatie op zich en de aanloop er naar toe.

WR